

зкладах.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Використання ІТ-технологій під час вивчення курсу «Англійська мова (за професійним спрямуванням)» дозволяє індивідуалізувати процес навчання у відповідності до психологічних та інтелектуальних можливостей студентів і створює доступний режим для засвоєння будь-якого матеріалу, що особливо необхідно для дистанційного навчання цього та інших курсів вивчення англійської мови. Формування системи комп'ютерного навчання створює передумови для інтеграції її в міжнародну систему освіти, тим самим, розширюючи можливості міжкультурної і професійно-орієнтованої комунікації між студентами вишів України та зарубіжними навчальними закладами.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Edwards P. A Vast Machine: Computer Models, Climate Data, and the Politics Of Global Warming. Cambridge, 2010. MA: MIT Press.
2. Fenwick T, Edwards R. Exploring the impact of digital technologies on professional responsibilities and education European Educational Research Journal 2016, Vol. 15(1) 117–131. Retrieved February 07 2019 from <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1474904115608387>
3. Lenhart A. Teens, Social Media and Technology Overview 2015. Pew Research Center. Retrieved January 27 2016 from

УДК 364.4-056.24

ОСНОВНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УКРАЇНІ: ПЕРЕВАГИ ТА ПРОБЛЕМИ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Серед актуальних проблем становлення особистості особливо відчутними і гострими є питання, пов'язані зі соціальною роботою з особами з інвалідністю в сучасне соціальне середовище. Вчені намагаються дослідити теоретичні основи цього явища, визначити його суттєві ознаки та закономірності розвитку, виявити чинники та розкрити соціально-педагогічні умови, що впливають на процес інтегрування молоді з

http://www.pewinternet.org/files/2015/04/P1_TeensandTech_Update2015_0409151.pdf

4. Shandruk Svitlana. Tendentsii profesiinoi pidgotovky vchyteliv u USA [Tendencies of professional preparation of teachers in the USA]: [monography]. Kirovohrad:Imeks-LTD, 2012.
5. Webster R. A reflective and Participatory Methodology for E-learning and Life-long Learning / R. Webster // Advances in E-learning: Experiences and methodologies / J. Francisco, G. Penalvo // Information Science Reference. – Hershey. – 2008. – P. 4.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЛИСЕНКО Людмила Олександрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, кафедри лінгводидактики та іноземних мов Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: іншомовна комунікативна культура, інноваційні методи навчання, комунікативна компетенція.

INFORMATION ABOUT AUTHOR

LYSENKO Liudmyla Oleksandrivna – PhD, Associate Professor, Chair of Linguodidactics And Foreign Languages Volodymyr Vynnychenko Centralukrainian State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: foreign language communicative culture, innovative teaching methods, communicative competence.

Стаття надійшла до редакції 28.05.2019 р.

МАТРОС Ольга Олександрівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини <https://orcid.org/0000-0001-6541-1941> e-mail: oljmatros@gmail.com

функціональними обмеженнями у суспільне середовище, а це в свою чергу є серед державних пріоритетів. Поряд із помітними напрацюваннями і здобутками вітчизняних та зарубіжних учених проблема соціальної роботи з молодими особами з інвалідністю ще залишається недостатньо вивченою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні теоретико-методологічні аспекти соціальної роботи та соціальної політики з громадянами з

інвалідністю в Україні висвітлювали такі дослідники, як: І. Зверева, А. Капська, Н. Кривоконь, М. Лукашевич, І. Мигович, Т. Семигіна. Деякі аспекти соціального захисту та підтримки осіб з інвалідністю розкриті у наукових дослідженнях Ю. Богинської, М. Кравченко, В. Мельник, М. Перфілюєвої. Проблемами державної політики у сфері реалізації програми соціального захисту осіб з інвалідністю та нормативно-правовим механізмом їх державного управління опікується В. Мельник, О. Паляничко, І. Шурма та ін. Аналізом проблем соціалізації осіб з інвалідністю розглядається в працях Л. Дивнич, а питаннями соціально-правового статусу осіб з інвалідністю населення в Україні розкривають праці В. Мельника, Н. Сейко, Є. Холостова та ін.

Мета статті – дослідити основні засади соціального захисту та соціально-педагогічної інтеграції осіб з інвалідністю в Україні, визначити їх переваги та проблеми

Виклад основного матеріалу дослідження. Рівень державного соціального захисту осіб з обмеженими можливостями є відображенням рівня розвитку суспільства в цілому. Протягом останніх десятиліть у світі відбулися суттєві зміни стосовно ставлення до інвалідів. Основою цих змін є визнання рівності прав інвалідів на повноцінне життя в суспільстві та створення державами реальних умов для реабілітації та соціальної інтеграції інвалідів. Якщо раніше їх основу становили здебільшого мотиви милосердя до інвалідів, то нині – стан дотримання їх прав. Обов'язком держави і суспільства є забезпечення належного соціального захисту і підтримки, соціально-педагогічної інтеграції, створення рівних можливостей для самореалізації, повноцінного життя, здобуття освіти і працевлаштування, долучення інвалідів до духовного, культурного, спортивного життя [4].

Як зазначає дослідник В. Мельник, «згідно з Всесвітньою доповіддю щодо інвалідності (2011 р.), підготовленою Всесвітньою організацією охорони здоров'я та Світовим банком, визначено такі основні бар'єри у суспільстві, пов'язані з інвалідністю: під час розробки політики не завжди враховуються потреби людей з інвалідністю або не вживаються заходи політики і стандарти; люди з інвалідністю значно уразливіші перед дефіцитом таких послуг, як медико-санітарне обслуговування, реабілітація, а також підтримка і допомога; слабка координація послуг, недостатнє кадрове забезпечення та низький рівень професійної підготовки персоналу можуть

позначитись на якості, доступності та адекватності послуг для людей з інвалідністю; ресурси, що виділяють на здійснення заходів політики і планів, часто недостатні; багато будинків, транспортні системи й інформація не є доступними для всіх; мало інформації у доступних форматах, тому не задовольняється багато потреб людей з інвалідністю в галузі комунікації; більшість людей з інвалідністю не беруть участі у прийнятті рішень з питань, що безпосередньо торкаються їхнього життя; нестача точних, достовірних і порівняльних даних про інвалідність, а також досвіду здійснення ефективних програм може перешкоджати розумінню проблем і практичних дій. Тому далі, автор акцентує увагу на тому, що ВООЗ та СБ у своїй доповіді підкреслюють важливість вирішення проблем реабілітації та праці як ключових у системі соціального захисту осіб з інвалідністю. До того ж із зазначених питань законодавство України видається застарілим та декларативним» [6, с. 64].

Як повідомляє газета «Урядовий кур'єр»: «...Україна свідомо взяла на себе міжнародні зобов'язання щодо матеріального забезпечення осіб з інвалідністю, створення для них необхідних соціально-побутових умов. Адже Конституція і законодавство України гарантує людям з обмеженими можливостями рівні права з іншими громадянами» [7].

Адже, Україна знаходиться серед тих країн, які ратифікували Конвенцію ООН про права осіб з інвалідністю і Факультативний протокол до неї. А це, в свою чергу, зобов'язує уряд держави дотримуватися і виконувати взяті на себе обов'язки по відношенню до людей з інвалідністю. Держава, підписавши цю конвенцію, зобов'язалась забезпечувати і реалізовувати в рамках своєї юрисдикції всі права людини і основних свобод для осіб з інвалідністю без будь якої дискримінації [1].

У Конвенції ООН про осіб з інвалідністю, зокрема, у статті 3 описані загальні її принципи, а саме: «повага до притаманного людині достоїнства, її особистої самостійності, зокрема свободи робити власний вибір, і незалежності; недискримінація; повне й ефективне залучення та включення до суспільства; повага до особливостей осіб з інвалідністю і прийняття їх як компонента людської різноманітності й частини людства; рівність можливостей; доступність; рівність чоловіків і жінок; повага до здібностей дітей з інвалідністю, що розвиваються, і повага до права з інвалідністю зберігати свою

індивідуальність» [2, с. 10].

Міністерство соціальної політики є головним державним органом, що забезпечує та координує роботу щодо виконання Закону України «Про соціальні основи захищеності інвалідів в Україні».

Ще одним аспектом у реалізації соціального захисту осіб з інвалідністю в Україні є хоч і дещо застарілий, але функціональний Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

За Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» призначаються пенсії по інвалідності внаслідок загального захворювання; каліцтва, не пов'язаного з роботою, інвалідності з дитинства.

Пенсія по інвалідності призначається в разі настання інвалідності, що спричинила повну або часткову втрату працездатності внаслідок загального захворювання (в тому числі каліцтва, не пов'язаного з роботою, інвалідності з дитинства) за наявності страхового стажу, передбаченого статтею 32 цього Закону.

Пенсія по інвалідності призначається незалежно від того, коли настала інвалідність: у період роботи, до влаштування на роботу чи після припинення роботи.

Пенсія по інвалідності від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання призначається відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».

Залежно від ступеня втрати працездатності визначено три групи інвалідності. Причина, група, час настання інвалідності, строк, на який встановлюється інвалідність, визначаються органом медико-соціальної експертизи згідно із законодавством. Пенсія по інвалідності призначається незалежно від того, коли настала інвалідність: у період роботи, до влаштування на роботу чи після припинення роботи [8].

Групи інвалідності в Україні визначаються відповідно до Інструкції про встановлення груп інвалідності від 28 грудня 1991 р. № 16.01/20. Залежно від важкості інвалідності встановлюється перша, друга, третя група інвалідності. Питання про встановлення груп інвалідності розглядається після проведення діагностичних, лікувальних та реабілітаційних заходів. Рішення ґрунтується на оцінюванні комплексу клінічних, психологічних, соціально-

побутових і професійних факторів. При цьому враховуються: характер захворювання, ступінь порушення функцій, ефективність лікування і реабілітаційних заходів, стан компенсаторних механізмів, клінічний і трудовий прогноз, можливість соціальної адаптації, потреба в різних видах соціальної допомоги, особисті установки, конкретні умови і зміст праці, професійна підготовка, вік та ін.

При огляді у медико-соціальних експертних комісіях у кожному випадку, незалежно від захворювання чи дефекту, проводиться комплексне обслідування усіх систем організму хворого з метою об'єктивного оцінювання стану здоров'я і ступеня соціальної адаптації, використовуються дані функціональних і лабораторних методів дослідження, проводяться опитування хворого, аналіз необхідних документів. Звертається увага на особисті установки інваліда, можливість соціальної адаптації. Огляд ґрунтується на принципах медичної етики і деонтології. При винесенні рішення про інвалідність складається індивідуальна програма реабілітації, що передбачає послідовність з проведеними раніше медико-соціальними заходами, розглядається питання про потребу в різних видах реабілітації, соціально-побутових послуг, матеріальної допомоги [8].

При нестійких, зворотних морфологічних змінах і порушеннях функцій органів і систем організму з метою спостереження за ефективністю лікування та проведення реабілітаційних заходів, станом здоров'я і ступенем соціальної адаптації проводиться періодичний огляд інвалідів через 1–3 роки.

При стійких, незворотних морфологічних змінах і порушеннях функцій органів і систем організму, неможливості поліпшення перебігу захворювання і відновлення соціальної адаптації, внаслідок неефективності вжитих реабілітаційних заходів, інвалідність устанавлюється без зазначення строку перегляду [8].

Підставою для встановлення першої групи інвалідності є різко виражене обмеження життєдіяльності, обумовлене захворюваннями, наслідками травм, уродженими дефектами, що призводять до різко вираженої соціальної дезадаптації внаслідок неможливості навчання, спілкування, орієнтації, контролю за своєю поведінкою, пересуванням, самообслуговуванням, участю у трудовій діяльності, якщо вказані порушення викликають потребу в постійному сторонньому догляді чи допомозі. При

забезпеченні засобами компенсації анатомічних дефектів чи порушення функцій організму, створенні спеціальних умов праці на виробництві чи вдома можливе виконання різних видів праці [там само].

Підставою для встановлення другої групи інвалідності є різко виражене обмеження життєдіяльності, обумовлене захворюванням, наслідками травм, уродженими дефектами, що не потребують постійного стороннього догляду чи допомоги, але призводять до вираженої соціальної дезадаптації внаслідок різко вираженого утруднення навчання, спілкування, орієнтації, контролю за своєю поведінкою, пересування, самообслуговування, участі у трудовій діяльності або при неможливості працювати [там само].

Підставою для встановлення третьої групи інвалідності є обмеження життєдіяльності, обумовлене захворюваннями, наслідками травм, уродженими дефектами, що призводять до значного зниження можливостей соціальної адаптації внаслідок вираженого утруднення навчання, спілкування, пересування, участі у трудовій діяльності (значне зменшення обсягу трудової діяльності, зниження кваліфікації, значні утруднення у виконанні професійної праці внаслідок анатомічних дефектів) [8].

Щоб пенсія по інвалідності була призначена від дня встановлення інвалідності, заяву на її призначення слід подати до управління Пенсійного фонду не пізніше трьох місяців із дня встановлення інвалідності [3].

У Законі України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні», зокрема, у статті 4 зазначено, що «Діяльність держави щодо осіб з інвалідністю виявляється у створенні правових, економічних, політичних, соціальних, психологічних та інших умов для забезпечення їхніх прав і можливостей нарівні з іншими громадянами для участі в суспільному житті та полягає у виявленні, усуненні перепон і бар'єрів, що перешкоджають забезпеченню прав і задоволенню потреб, у тому числі стосовно доступу до об'єктів громадського та цивільного призначення, благоустрою, транспортної інфраструктури, дорожнього сервісу, транспорту, інформації та зв'язку, а також з урахуванням індивідуальних можливостей, здібностей та інтересів до освіти, праці, культури, фізичної культури і спорту; охороні здоров'я; соціальному захисті; забезпеченні виконання індивідуальної програми реабілітації осіб з

інвалідністю; наданні пристосованого житла; сприянні громадській діяльності.

Висвітлюючи статус осіб з інвалідністю в Україні, дослідник І. Шурма окремо наголошує на проблемі трудових прав громадян з інвалідністю. Як показує практика, багато громадян, що мають передумови для встановлення інвалідності, свідомо уникають цього, боячись зіштовхнутися з проблемою звільнення [9].

Так, у газеті «Урядовий кур'єр» зазначено, що відповідно до Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» № 875-12 від 21 березня 1991 року (далі – Закон № 875) людям з особливими потребами гарантовано рівні з усіма іншими громадянами права для участі в економічній, політичній і соціальній сферах життя суспільства. Роботодавці зобов'язані надавати роботу інвалідам згідно зі ст. 172 КЗпП. Законодавство гарантує створення для інвалідів потрібних умов, які дають можливість вести повноцінний спосіб життя, враховуючи їх особливості, індивідуальні можливості та інтереси. Крім того, працевлаштування інвалідів – це також обов'язок роботодавців, що передбачено ст. 12 Закону України «Про охорону праці» від 14 жовтня 1992 року № 2694-ХІІ (далі – Закон № 2694-ХІІ) та ст. 18 Закону № 875.

Для того щоб працевлаштуватися, людина з особливими потребами повинна звернутися до підприємства, установи, організації чи до державної служби зайнятості. Роботодавці мають створювати для працевлаштування інвалідів робочі місця, забезпечувати такі умови праці, які відповідали б вимогам їх індивідуальних програм реабілітації, та надавати інші соціально-економічні гарантії, передбачені законодавством.

Особливо слід зазначити, що згідно зі ст. 19 Закону № 875 для всіх роботодавців (підприємств, зокрема неприбуткових, а також підприємств, громадських організацій інвалідів, фізичних осіб – підприємців, які використовують найману працю) встановлено норматив робочих місць для працевлаштування інвалідів. Він становить 4% середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу роботодавця за рік. Наприклад, якщо в роботодавця працює від 8 до 25 осіб, він має працевлаштувати одну особу з особливими потребами. Головне, що цей норматив вважатиметься для роботодавця виконаним, якщо для інваліда це робоче місце є основним. Робота людини з особливими потребами за сумісництвом не вважатиметься такою, що входить до нормативу по

підприємству. Група інвалідності працівника у цьому разі значення не має. Інвалідадомники теж зараховуватимуться до виконання нормативу працевлаштування інвалідів, оскільки вони є штатними працівниками підприємства» [7].

Також, уряд вносить певні зміни до трудового законодавства, якими впроваджуються стимулюючі механізми для роботодавців з метою забезпечення ними реалізації прав осіб з інвалідністю на працю, зокрема шляхом дії альтернативних варіантів виконання нормативу робочих місць.

Соціальний захист осіб з інвалідністю є складовою діяльності держави щодо забезпечення прав і можливостей осіб з інвалідністю нарівні з іншими громадянами та полягає у наданні пенсії, державної допомоги, компенсаційних та інших виплат, пільг, соціальних послуг, здійсненні реабілітаційних заходів, встановленні опіки (підгляду) або забезпеченні стороннього догляду.

Так, Н. Кривоконь зазначає: «В Україні розроблено нормативно-правову базу, що забезпечує виплату пенсій з причин інвалідності, пільгове оподаткування громадських підприємств інвалідів, пільгове забезпечення ліками, безкоштовний проїзд в транспорті, безкоштовне забезпечення їх засобами пересування. Проте, матеріальна забезпеченість людей з функціональними обмеженнями в державі є досить низькою. Причинами цього можна назвати нестабільне економічне становище, не достатня наповненість бюджету, низька правова та психологічна культура населення по відношенню до даної категорії та ін. Перспективним є залучення людей з обмеженнями до розвитку культурних цінностей і художньо-естетичної діяльності. Озвучені книжки, друковані видання, написані простою мовою, чіткий формат і кольори для розумово-відсталих, адаптовані теле- і театральні постанови для глухих – це великий крок у наданні інформації для тих, хто раніше такої можливості не мав. Заняття хореографією, музикою, літературою, театром, спортом сприяють виявленню здібностей, розвитку творчого потенціалу. Сюди ж відноситься і проблема організації дозвілля і відпочинку» [5, с. 134].

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Як видно із зазначеного, соціальний захист осіб з інвалідністю є складовою діяльності держави щодо забезпечення прав і можливостей осіб з інвалідністю нарівні з іншими громадянами, але знову ж виникають проблеми, адже ресурси, що виділяють на здійснення заходів

політики і планів, часто недостатні; багато будинків, транспортні системи й інформація не є доступними для всіх; мало інформації у доступних форматах, тому не задовольняється багато потреб людей з інвалідністю в галузі комунікації; більшість людей з інвалідністю не беруть участі у прийнятті рішень з питань, що безпосередньо торкаються їхнього життя. Недосконале трудове законодавство, що теж є перепорою для людей з особливими потребами для самореалізації.

На основі аналізу джерел можемо зазначити, що розвиток соціально-педагогічної інтеграції осіб з інвалідністю в Україні перебуває на стадії початкового зародження, що є перспективою для подальших розвідок.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Богинская Ю. В. Социально-педагогическая поддержка студентов с ограниченными возможностями в высших учебных заведениях: теория и практика: монография / Юлия Валериевна Богинская. – Ялта: РИО РВУЗ «КГУ», 2012. – 384 с.
2. Конвенція Про права осіб з інвалідністю. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН №61/106 прийнята на шістдесят першій сесії ГА ООН, ратифіковано Законом України № 1767-VI від 16.12.2009.
3. Конституція України // ВВР України. – 1996. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua>.
4. Кравченко М. В. Актуальні проблеми соціального захисту інвалідів в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://academy.gov.ua/ej/ej12/txts/10kmvziu.pdf>.
5. Кривоконь Н. І. Проблеми соціальної роботи та соціальної політики в Україні: навчальний посібник / Н. Кривоконь. – Чернігів: Чернігівський державний технологічний університет, 2012. – 320 с.
6. Мельник В. П. Міжнародно-правове регулювання соціального захисту осіб з інвалідністю у сфері реабілітації та праці: теоретико-правовий підхід. – вип. 1(22). – 2018. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pjv.nuoua.od.ua/v1_2018/17.pdf. Особи з інвалідністю потребують уваги та допомоги // Урядовий кур'єр. – 4 січня 2018. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukurier.gov.ua/>.
7. Сайт Міністерства соціальної політики. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.msp.gov.ua>.
8. Шурма І. М. Нормативно-правовий механізм державного управління соціальним захистом осіб з обмеженими можливостями / І. М. Шурма // Теорія та практика державного управління. – Вип. 2 (41). – 2013. – С. 1–7.

REFERENCES

1. Bohynskaia Yu.V. (2012). *Sotsyalno-pedahohyeheskaia podderzhka studentov s ohranychennymy vozmozhnostiamy v vusshykh uchebnukh zavedenyakh: teoriya y praktyka*. [Socio-pedagogical support for students with disabilities in higher education: theory and practice]. Yalta.
2. *Konventsiia Pro prava osib z invalidnistiu. Rezoliutsiia Heneralnoi Asamblei OON №61/106 pryiniata na shistdesiat pershii sesii HA OON, ratyfikovano Zakonom Ukrainy № 1767-VI vid 16.12.2009*. [Convention on the Rights of Persons with Disabilities. Resolution of the General Assembly of the United Nations №61 / 106 was adopted at the sixty-first session of the UN General Assembly, ratified by the Law of Ukraine No. 1767-VI of 16.12.2009.].
3. *Konstytutsiia Ukrainy // VVR Ukrainy*. – 1996. – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.president.gov.ua>. [Constitution of Ukraine // BPR of Ukraine. – 1996. – [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.president.gov.ua>.]
4. *Kravchenko, M. V. Aktualni problemy sotsialnoho zakhystu invalidiv v Ukraini*. – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://academy.gov.ua/ej/ej12/txts/10kmvziu.pdf>. [Actual problems of social protection of invalids in Ukraine. – [Electronic resource]. – Mode of access: <http://academy.gov.ua/ej/ej12/txts/10kmvziu.pdf>.]
5. Kryvokon, N. I. (2012). *Problemy sotsialnoi roboty ta sotsialnoi polityky v Ukraini*. [Problems of social work and social policy in Ukraine]. Chernihiv.
6. Melnyk, V. P. (2018). *Mizhnarodno-pravove rehuliuвання sotsialnoho zakhystu osib z invalidnistiu u sferi rehabilitatsii ta pratsi: teoretyko-pravovyi pidkhid*. [International legal regulation of social protection of persons with disabilities in the field of rehabilitation and labor: a theoretical legal approach].

6. *Osoby z invalidnistiu potrebuiut uvahy ta dopomohy // Uriadovyi kurier*. – 4 sichnia 2018. – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://ukurier.gov.ua/>. [Persons with disabilities need attention and assistance // [Electronic resources]. – Rezhym dostupu: <https://ukurier.gov.ua/>.]

7. *Sait Ministerstva sotsialnoi polityky. [Elektronnyi resurs]*. – Rezhym dostupu: <http://www.msp.gov.ua>. [Website of the Ministry of Social Policy. [Electronic resource]. - Mode of access: <http://www.msp.gov.ua>.]

8. Shurma, I. M. (2013). *Normatyvno-pravovyi mekhanizm derzhavnogo upravlinnia sotsialnym zakhystom osib z obmezhenymy mozhlyvostiamy*. [Regulatory and legal mechanism of state management of social protection of persons with disabilities].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

МАТРОС Ольга Олександрівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Наукові інтереси: соціально-педагогічний захист дітей та молоді з інвалідністю, історія соціальної роботи та соціальної педагогіки.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

MATROS Olga Aleksandrovna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of Social Pedagogy and Social Work at Uman State Pedagogical University named after Pavlo Tychyna.

Circle of scientific interests: social and pedagogical protection of children and youth with disabilities, history of social work and social pedagogy.

Стаття надійшла до редакції 14.03.2019 р.

УДК 159.9

МЕЛЬНИЧУК Сергій Костянтинович –

кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної роботи соціальної педагогіки та психології Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка
<https://orcid.org/0000-0001-6507-3946>
e-mail: sergiymelnychuk8@gmail.com

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД РОЗВИТКУ ТА КОРЕКЦІЇ ВПЕВНЕНOSTІ В СОБІ У МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ РОБІТНИКІВ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Впевненість у собі є важливою рисою, формування якої сприятиме розвитку активної, цілеспрямованої, наполегливої особистості, здатної самостійно розв'язувати проблеми та

будувати свою життєву дорогу, співпрацювати з іншими людьми. Впевненість у собі передбачає формування в особистості поведінки, завдяки якій вона може володіти спонтанними реакціями, розумним проявом емоцій, вмінням відверто